

Čís. 15439.

Výstavce směnky jest oprávněn vepsati osobu, která podle původní dohody měla vystupovati jako směnečný ručitel, do směnečné adresy jako směnečníka, došlo-li srovnalou vůlí stran k změně původního ujednání.

Zaručil-li se směnečný rukojmí za příjemce směnky a je tu formálně platný akcept, nemůže se rukojmí dovolávati neplatnosti svého závazku proto, že je závazek hlavního dlužníka (příjemce směnky) materiálně neplatný.

Posouzení námitky započtení podle § 88 sm. ř. jest otázkou právní, o níž dovolací soud může rozhodnouti, i když se jí odvolací soud neobíral.

(Rozh. ze dne 24. září 1936, Rv I 1716/36.)

Proti směnečnému platebnímu příkazu podali žalovaní směnečné námitky, dle kterých, jak uvedli, bylo ujednáno, že žalovaný S. podepíše směnku jako ručitel za spolužalovanou Marii P-ovou, a nikdy nebylo ujednáno, že ji podepíše jako směnečný akceptant. Je proto závazek závazek žalovaného S-a neplatný pro nedostatek zákonem předepsané formy. Žalovaný S. neobdržel také od žalobkyně žádnou hodnotu. Žalovaná P-ová se nedohodla, že podepíše směnku jako ručitelka, a ježto je neplatný závazek hlavní, je neplatný i její závazek akcesorní. Dále namítli započtením pohledávku. Žalobkyně navrhla ponechání směnečného platebního příkazu v platnosti a přednesla, že zažalovanou směnku měl původně podepsati žalovaný Karel S. jako ručitel a žalovaná P-ová jako akceptantka, že však toto ujednání bylo změněno při podpisu směnek, když S. podepsal směnku jako akceptant a P-ová jako ručitelka, při čemž doložku jako ručitelka vypsala vlastnoručně. Příjem směnek potvrdila žalobkyně žalovaným dopisy, v nichž jest výslovně uveden S. jako akceptant a P-ová jako ručitelka. Došlo tak k novému projevu srovnalé vůle stran, dle něhož původní ujednání ze dne 4. června 1935 bylo pozměněno tak, že nadále akceptantem směnky bude žalovaný S. a ručitelkou žalovaná P-ová. Žalobkyně dále uvedla, že k započtení namítané pohledávky nemají náležitostí § 88 směn. zák. Nároky ty jsou i věcně bezdůvodné, ježto mezi stranami bylo sjednáno, že veškeré nároky žalovaných proti žalobkyni, ať již vznikly z jakéhokoliv důvodu, jsou vyrovnány. Prvý soud ponechal směnečný platební příkaz v platnosti. Odvolací soud jej zrušil. Důvody: Odvolání vytýká, že první soud neprávem má za to, že původní ujednání dle objednacního listu ze dne 4. června 1935, kterým bylo sjednáno, že Marie P-ová podepíše směnku jako příjemkyně a Karel S. že směnku podepíše jako ručitel, bylo změněno v tom směru, že se Karel S. podepíše jako příjemce a Marie P-ová jako ručitelka. V tom má pravdu, neboť ze skutkových zjištění vyplývá, že Karel S. na směnce jest uveden jako příjemce, kdežto Marie P-ová jako ručitelka, a že oba dva také

podepsali takto směnku. Prvý soud ponechal směnečný platební příkaz v platnosti proto, že žalovaná Marie P-ová musila si býti vědoma toho, že když píše na směnku doložku jako ručitelka, že ji podepisuje jako ručitelka a nikoliv akceptantka. Ale tento názor nelze udržeti, neboť zástupce žalobkyně K. měl s sebou bílou směnku, kterou předložil Marii P-ové i Karlu S-ovi o půlnoci k podpisu a poněvadž nevěděl, zdali Marie P-ová vůbec vstane a směnku podepíše, že předložil S-ovi k podpisu směnku jako akceptantovi, který ji také podepsal, a teprve když se Marie P-ová dostavila, že z opatrnosti směnku předložil i jí a navrhl, by ji podepsala jako ručitelka. Přihlíží-li se i k objednacímu listu, dle něhož Marie P-ová směnku měla akceptovati, kdežto jako ručitel měl býti uveden Karel S., a dále že v týchž podmínkách jest uvedeno, že případné odchylky od podmínek v objednacím listu uvedených jsou jen tehdy závazné, byly-li centrálou žalobkyně písemně potvrzeny, znamená dodatečné vyplnění a doplnění směnky vepsáním jména rukojmího do adresy změnu obsahu v jeho neprospěch, tedy padělání, z něhož nemůže nabýti žádný majitel směnky práva, předpokládaje ovšem, že výstavce nebo jiný majitel směnky nebyl k doplnění směnky oprávněn. Toto doplnění směnky proti původní úmluvě záměnou osob směnku podepsávších se však rovná padělání směnky, kteréž má za následek neplatnost směnky, a tato neplatnost činí i směnku neplatnou. Vždyť i žalobkyně sama, jak ze směnky jest patrné, chtěla vepsati původně do adresy Marii P-ovou a také její křestní jméno do adresy již napsala, ovšem později je přepsala na křestní jméno Karel a rovněž i začáteční písmeno jejího jména napsala, leč do závorek uzavřela, teprve napsala jméno S-a jako akceptanta. Učinil-li tedy K. proti původnímu znění objednávky samovolnou změnu podpisů obou osob, učinil tak proti smlouvě a nemůže z toho žalobkyně nyní ve svůj prospěch se dovolávat snad mlčky projeveného souhlasu obou stran, když zástupce žalobkyně dle podmínek objednávky není oprávněn takovouto změnu závaznou činiti, nebyla-li centrálou písemně potvrzena. Nutno také uvážiti nezvyklou dobu, v níž předložena byla směnka k podpisu oběma stranám, takže nelze z pouhého podpisu dle návrhu Ladislava K-e souditi na přijetí nové oferty, kterou původní smlouva se v podstatě mění.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvního soudu, pokud šlo o žalovanou Marii P-ovou, a uložil odvolacímu soudu, by, pokud jde o žalovaného Karla S-a, znovu jednal a rozhodl.

Důvody :

Pro vyřízení tohoto sporu stran prvního žalovaného je rozhodná skutečnost, že srovnalou vůlí stran došlo k změně původního ujednání ze dne 7. června 1935, dle něhož kupitelka, druhá žalovaná, měla býti na směnce pro zbytek kupní ceny akceptantkou a první žalovaný směnečným rukojmím. V tom směru první soud dospěl k závěru, že k takové změně došlo zjistiv, že první žalovaný je podepsán na směnce jako při-

jemce a druhá žalovaná jako ručitelka, že první žalovaný byl při předávání vozu ochoten podepsat směnku jako akceptant a druhá žalovaná ji dle návrhu zástupce žalobkyně K. podepsala jako ručitelka, že žalobkyně přijala směnku bez námitek a schválila nové ujednání. Žalovaní tento závěr prvního soudu napadli v odvolání pro nesprávné posouzení věci po stránce právní a skutkové a pro nesprávné hodnocení důkazů. Odvolací soud má za to, že zástupce K. učinil, nejso k tomu oprávněn, samovolnou změnu podpisů obou žalovaných a že žalobkyně nemůže z toho ve svůj prospěch se dovolávat mlčky projeveného souhlasu obou stran, nebyla-li změna centrálou potvrzena, při čemž přezírá hořejší zjištění prvního soudu, z nichž dospěl k závěru o změně původního ujednání, ač neprovedl žádných důkazů a zejména nedbal vůbec obsahu a právního významu důležitých dopisů ze dne 17. června 1935, jež byly potvrzením směnek žalovanými akceptovaných, pokud se týče zaručených. Dojítí k jinému skutkovému základu o změně ujednání stran, než který učinil první soud, mohl odvolací soud jen po opakování příslušných důkazů a po jich zhodnocení, což se v souzeném případě nestalo, takže v tom směru je tu právem vytýkána vadnost řízení (čís. 2 § 503 c. ř. s.) a rozporu se spisy (§ 503 čís. 3 c. ř. s.), pokud nepřihlížel odvolací soud k rozhodným okolnostem, jež jsou ve spisech. Právní stanovisko prvního žalovaného bylo by správné jen tenkrát, kdyby byl odvolací soud po řádně provedeném řízení dospěl k zjištěným okolnostem, z nichž by bylo lze dojítí k závěru, že původní ujednání stran nebylo vůlí stran změněno, neboť pak by dovolatelka nebyla oprávněna vepsati jméno prvního žalovaného do adresy a učiniti z něho směnečníka bez jeho souhlasu (rozh. čís. 10994 Sb. n. s.). Pro správné vyřešení této otázky bude důležité zjistiti časový postup a bližší okolnosti podpisu bianco směnky žalovanými, zejména, zda první žalovaný viděl směnku ještě před jejím odevzdáním K-ovi, když ji již podepsala druhá žalovaná s doložkou rukojemskou, zda proti tomu něco namítal, neboť neodporoval-li tomu, bylo by lze usuzovati, že tím mlčky souhlasil, aby nastala změna původního ujednání, dle něhož měl býti na směnce jen ručitelem. Stejně nutno zhodnotiti význam dopisů ze 17. června 1935, neboť v nich první žalovaný seznal, že je uveden na směnce jako akceptant. Neučinil-li žádných námitek proti dopisům, pak bude lze rovněž z jeho mlčení usuzovati na souhlas se změnou úlohy, aby byl příjemcem směnky. Směnečné námitky druhé žalované tkví hlavně v tom, že její závazek jako akcesorní je neplatný proto, že hlavní závazek — prvního žalovaného — je neplatný. Než v tomto znění není tato námitka s hlediska § 63 sm. zák. opodstatněna, neboť jenom formální platnost avalu je závislá na formální platnosti směnečného prohlášení principálního dlužníka, nikoli však materiální platnost — závaznost — avalu, tato je nezávislá na materiální platnosti směnečného prohlášení hlavního dlužníka. Zaručil-li se tedy směnečný rukojmí za akceptanta, musí tu býti formálně platný akcept, a je-li formálně platný závazek takového rukojmího, je také právně materiálně závazný, třeba byl principální skripturní akt materiálně neplatný. Podle převzatého zjištění odvolacího

soudu byl prvý žalovaný na směnce uveden jako příjemce a druhá žalovaná jako ručitelka, a oba podepsali takto směnku. Z toho nutno usuzovati, že formálně byly oba podpisy platné, a druhá žalovaná jako směnečný rukojmí nemůže se dovolávat neplatnosti svého závazku z důvodu, že závazek prvního žalovaného jako akceptanta jest neplatný pro nedodržení původní úmluvy, dle níž měl býti jen ručitelem směnečným, tedy z důvodu hmotněprávního. Závazek druhé žalované jest tu samostatný a nikoliv subsidiární (§ 63 sm. zák.) a jest proto pro platnost jejího závazku nerozhodné, jak bude vyřešena otázka platnosti závazku druhého žalovaného. Druhá žalovaná sice uplatňovala též dvě pohledávky z různých důvodů započtením proti zažalované pohledávce. Prvý soud neuznal tuto námitku za přípustnou s hlediska § 88 sm. zák., což bylo napadeno v odvolání. Odvolací soud se sice touto výtkou vzhledem k jejímu názoru na věc neobíral, avšak to nemůže býti překážkou dovolacímu soudu, aby ihned ve věci samé rozhodl, poněvadž jde jen o právní otázku a nikoli o otázku skutkového zjištění. V tom směru má dovolací soud vzhledem k obsahu námitek za to, že tu skutečně běželo jen o nároky kompensando namítané, pro něž nebylo zákonných náležitostí ve smyslu § 88 sm. zák., a je proto ona námitka lichá.

Čís. 15440.

K pojmu »prokazatelnosti« ve smyslu § 428 obč. zák.

K odevzdání prohlášením podle § 428 obč. zák. nestačí, ukázal-li zcizitel jednotlivé věci přejímáři a ten se jich dotkl rukou prohlásiv, že přejímá věci ty do svého vlastnictví a ponechává je nadále zciziteli v užívání.

(Rozh. ze dne 24. září 1936, Rv I 1902/36.)

Žalobkyně tvrdí k zabaveným svrškům právo vlastnické domáhá se jejich vyloučení z exekuce žalobou podle § 37 ex. ř. Prvý soud uznal podle žaloby. Odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Žalobním důvodem odporu vzneseného žalobkyní proti výkonu exekuce (§ 37 ex. ř.) na svršky jest tvrzené vlastnické právo žalobkynino k těmto předmětům stíženým exekučním zástavním právem. Závisí tudíž rozhodnutí sporu na tom, zda žalobkyně nabyla platně vlastnictví k těmto movitostem. V té příčině zjistil první soud, že v roce 1933, kdy bratr žalobkynin ing. Ferdinand K. byl ve finanční tísní, koupila žalobkyně od něho za 1.100 Kč mimo jiné věci ceteru v pouzdře, skříň, železnou postel a psací stroj a že tyto věci převzala tím způsobem, že prošla se jmenovaným bratrem jeho byt, kde byly věci umístěny, dotkla se jich a prohlásila, že dotčené věci přijímá do svého vlastnictví a ponechává je u bratra v úschově, až si zařídí vlastní ordinaci, s čímž ing. Ferdi-